

СОЦІОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ

УДК 796.035.004.6-057.875

ЛУЦЕНКО Л. С.¹, СУТУЛА А. В.², ШУТЄЄВ В. В.², БАТЄЄВА Н. П.³, МЕЛЬНИЧУК Д. Р.⁴¹Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого²Харківська державна академія фізичної культури³Київський національний університет культури і мистецтв⁴Житомирський державний університет імені Івана Франка**Зміни ставлення студентів до фізкультурно-спортивної діяльності та до оцінки власного здоров'я за період їх навчання у вищому навчальному закладі**

Анотація. Мета: на основі аналізу результатів соціологічного дослідження визначити зміни ставлення до фізкультурно-спортивної діяльності та до власного здоров'я студентів юридичного університету за період їх навчання у вузі. **Матеріал і методи:** у дослідженні приймали участь студенти першого та другого курсів Інституту підготовки кадрів для органів прокуратури та факультету № 9 Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, студенти Київського національного університету культури і мистецтв та Житомирського державного університету імені Івана Франка. **Результати:** встановлено, що загальний рівень здоров'я у студентів юридичного університету вищий у порівнянні зі студентами, які навчаються в ряді вишів нефізкультурного профілю. Також підтверджено, що за період навчання у студентів юридичного університету підвищується інтерес до фізичної культури в порівнянні зі студентами, які навчаються в інших непрофільних вишах. **Висновки:** результати дослідження свідчать про те, що за період навчання в юридичному університеті, на другому курсі у порівнянні з першим, зменшується кількість студентів, у яких інтерес до фізичної культури зростає, та студентів, які оцінюють стан свого здоров'я як добрий. Проаналізовані дані свідчать про те, що за період навчання в університеті кількість студентів, які займаються фізичними вправами у позанавчальний час, збільшується на 12,5%.

Ключові слова: фізичне виховання студентів, спортивне виховання студентів, здоров'я, фізкультурно-спортивна діяльність, руховий режим, соціологічне дослідження.

Вступ. Організація системи фізичного виховання студентської молоді передбачає розподіл студентів основної медичної групи для організації практичних занять у навчальних групах – фізичного виховання та спортивного виховання [11]. Серед виділених форм організації системи фізичного виховання студентів найбільш поширеними є спортивно орієнтовані [12]. Така організація фізичного виховання студентів, як свідчить практика, не вирішує в повному обсязі проблему збереження та зміцнення їх фізичного здоров'я [8; 13], адже на теперішній час більше 70% студентів мають низький і нижче середнього рівні соматичного здоров'я [7], за період навчання у вищих навчальних закладах кількість хворих студентів зростає у 2–3 рази [9], з роками навчання у виші у студентів спостерігається також негативна динаміка показників їх фізичної підготовленості [5].

Наведена статистика свідчить про необхідність розробки нових підходів до організації системи фізичного виховання студентської молоді. У цьому напрямку проводиться значна робота в Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого. Так, із чотирьох годин на тиждень, які відводяться для студентів першого та другого курсів на дисципліну «Фізичне виховання», одне академічне заняття спрямовано на загальну фізичну підготовку студентів у традиційних видах спорту: л/атлетика, спортивні ігри, гімнастика та ін. Друге заняття – секційне, тобто студенти самостійно обирають вид спорту, в якому вони бажають самовдосконалюватись [4]. В. С. Мунтяном [10] запропонована для впровадження в систему фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів

(ВНЗ), авторська програма фізичного, техніко-тактичного, морально-вольового і естетичного розвитку студентів – Fight-fitness, яка складається з наступних розділів: 1) одноборства / самозахист; 2) спеціальна фізична підготовка; 3) кік-бокс аеробіка; 4) спеціальна морально-вольова підготовка / психологічний тренінг. Однак такі новації, як свідчать праці провідних фахівців університету, не вирішують у повній мірі проблему оптимізації здоров'я та фізичної підготовленості студентської молоді, адже в теперішній час у 42,8% студентів університету спостерігаються порушення функції серцево-судинної системи [2], 52% студентів мають відхилення від розроблених нормативів фізичного розвитку [1], а рівень фізичної підготовленості студентів університету знаходиться на середньому рівні [6].

Зв'язок дослідження з науковими програмами, планами, темами. Дослідження проводиться в рамках реалізації комплексного наукового проекту на 2013–2014 р. «Теоретико-методологічні засади формування особистісної фізичної культури у дітей і молоді як основи їх здоров'я» (номер державної реєстрації 0113U001205).

Мета дослідження: на основі аналізу результатів соціологічного дослідження визначити зміни ставлення до фізкультурно-спортивної діяльності та до власного здоров'я у студентів юридичного університету за період їх навчання у виші.

Матеріал і методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань було проведено спеціальне соціологічне дослідження. У ньому приймали участь студенти першого та другого курсів Інституту підготовки кадрів для органів прокуратури (ІПКОП) та факультету № 9 Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (НЮУ), студенти Київського

dx.doi.org/10.15391/sns.v.2014-5.007

© ЛУЦЕНКО Л. С., СУТУЛА А. В., ШУТЄЄВ В. В., БАТЄЄВА Н. П.,

МЕЛЬНИЧУК Д. Р. 2014

національного університету культури і мистецтв та Житомирського державного університету імені Івана Франка. Дослідження проводилося наприкінці навчального року. У ході дослідження використовувалася анкета змішаного типу, яка уже пройшла практичну апробацію у попередніх дослідженнях [14]. У процесі порівняльного аналізу результатів опитування студентів першого та другого курсів допускалось, що різниця між узагальненими відповідями значима, якщо вона була більше 5%. Для більш об'єктивної оцінки результатів опитування студентів юридичної академії вони порівнювались з узагальненими результатами аналогічного дослідження, проведеного в Київському національному університеті культури і мистецтв (КНУКМ) та в Житомирському державному університеті імені Івана Франка (ЖДУ).

Результати дослідження та їх обговорення.

Результати проведеного дослідження представлені в таблиці. Вони свідчать про те, що за період навчання в юридичному університеті оцінка студентами рівня свого здоров'я достовірно знижується. Так, на першому курсі 66,9% респондентів оцінили стан свого здоров'я як «добрий». На другому курсі таких студентів менше на 7,5% (59,4%). Кількість студентів, які оцінили стан свого здоров'я як «задовільний» та «не визначився», за період навчання практично не змінюється. Як видно з представлених даних, різниця в їх оцінках знаходиться у межах 5% похибки. Порівняння узагальнених результатів оцінки стану свого здоров'я, зроблених студентами юридичного університету, з аналогічними результатами, отриманими в процесі спеціальних досліджень, проведених у ряді вузів нефізкультурного профілю, свідчить про те, що у перших 63,2% студентів оцінюють стан свого здоров'я як «добрий», а 30,5% як «задовільний», у той час як у других – відповідно 48,4% та 43,5%. Результати проведеного дослідження свідчать також про те, що кількість пропусків занять через хворобу студентами юридичного університету є сталою величиною на першому та другому курсах (різниця в оцінках менше 5%). Так, через хворобу не пропустили жодного навчального дня 55,0% студентів університету, у той час як в інших непрофільних вузах таких студентів було лише 16,4%. У студентів юридичного університету суттєво кращі й кількісні показники пропусків занять через хворобу. Від 1-го до 10-ти днів пропустили заняття 38,8%, а понад десять днів лише 6,6%, у той час як в інших непрофільних вузах ці цифри становлять відповідно 50,3% та 33,2%. Результати проведеного дослідження показали, що за період навчання в університеті кількість студентів, які займаються фізичними вправами у позанавчальний час, збільшується на 12,5% і становить 52,4% від загальної кількості студентів першого та другого курсів, у непрофільних вузах ця цифра складає лише 31,5%.

Відповідно до гігієнічних норм студенти при сучасному розумовому навантаженні повинні займатися руховою активністю не менше 1,5 години на добу [3]. Ця норма, як свідчать результати дослідження, більшістю студентів першого та другого курсів юридичного університету практично не виконується. Так, лише 44,8% студентів університету займаються у вільний час фізичними вправами більше 4-х годин на тиждень. Слід також відмітити, що на другому курсі у порівнянні з першим на 21,3% збільшується кількість студентів, які витрачають на фізкультурно-спортивну діяльність

від 1-ї до 4-х годин, у той час як кількість студентів, які витрачають на таку діяльність більше 4-х годин на тиждень зменшується на 20,4%. За період навчання у вузі, як свідчать результати опитування студентів, у них приходить усвідомлення того, що їх руховий режим являється недостатнім для оптимальної життєдіяльності та збереження власного здоров'я. Цей факт відмітили 13,5% студентів першого курсу та 30,8% другого. Слід також відмітити, що в середньому 57,3% студентів юридичного університету (66,1% на першому та 48,5% на другому курсах) вважають свій руховий режим оптимальним, у той час як у інших непрофільних вузах кількість таких студентів складає 39,2%.

Результати соціологічного дослідження показують, що у студентів юридичного університету за період навчання дещо знижується інтерес до фізичної культури. Такий висновок витікає не тільки з результатів оцінки прямої відповіді студентів на поставлене питання («знизився») (на другому курсі таких студентів було на 6,4% більше, ніж на першому), а й з того факту, що наприкінці навчання на першому курсі університету 72,5% студентів констатують підвищення інтересу до фізичної культури, а на другому курсі навчання кількість таких студентів зменшується до 40,0%, при цьому збільшується до 47,2% кількість студентів, у яких інтерес до занять фізичними вправами не змінився. Узагальнюючі ж результати свідчать про те, що за період навчання в середньому у 56,3% студентів юридичного університету підвищується інтерес до фізичної культури, у той час як в інших непрофільних ВНЗ кількість таких студентів складає близько 25,0%.

Важливим фактором, який впливає на підвищення обсягу рухової активності студентів, є їх інтерес до фізкультурно-спортивної діяльності. Як показали результати дослідження, близько 26,9% студентів юридичного університету вважають, що підвищення інтересу можливо за рахунок покращення якості проведення занять з дисципліни «Фізичне виховання». В інших непрофільних вузах кількість таких студентів складає близько 12,5%. Як видно з представлених у таблиці матеріалів, реклама занять не впливає на формування в них такого інтересу. Аналогічна закономірність характерна і для студентів інших вузів. Звертає увагу на себе той факт, що фактор «сучасна спортивна база», хоча і значущий з позиції підвищення інтересу студентів юридичного університету до фізкультурно-спортивної діяльності, але його вага зменшується за період навчання на 9,8%. Роль такого фактору, як «можливість вибору спорту на заняттях», зростає на другому курсі в порівнянні з першим на 8,0%. Значимість даного фактору практично співпадає в оцінках студентів юридичного університету (34,8%) та студентів інших непрофільних вузів (37,5%).

Оцінка впливу вибору студентами форм організації занять з дисципліни «Фізичне виховання» на підвищення їх інтересу до фізкультурно-оздоровчої діяльності показує, що для них найбільш значущими є «спортивно орієнтовані форми організації занять». Таку форму організації занять підтримують 33,8% першокурсників та 46,4% студентів, які навчаються на другому курсі юридичного університету, що суттєво вище, ніж в інших непрофільних вузах (17,7%). Достатньо високий процент студентів підтримують активні форми відпочинку – 28,9% на першому курсі

Ставлення студентів до свого здоров'я та до фізкультурно-спортивної діяльності

№ п/п	Запитання та варіанти відповідей	Узагальнені результати відповідей студентів (%)					
		НЮУ				КНУКМ та ЖДУ (n=246)	
		1 курс (n=84)	2 курс (n=64)	Різниця	Середнє значення		
1	Як Ви оцінюєте стан свого здоров'я?						
	а	Добрий	66,9	59,4	-7,5	63,2	48,4
	б	Задовільний	28,8	32,2	+3,4	30,5	43,5
	в	Не визначився	4,25	8,4	+4,15	6,3	8,1
2	Скільки днів за останній рік навчання Ви пропустили через хворобу?						
	а	Жодного	54,5	55,5	+ 1,0	55,0	16,4
	б	Від 1-го до 10-ти днів	40,5	36,2	- 4,3	38,4	50,3
	в	Понад 10-ть днів	5,0	8,3	+3,3	6,6	33,2
3	Чи займаєтесь Ви фізичною культурою і спортом у позанавчальний час?						
	а	Так	46,1	58,6	+12,5	52,4	31,5
	б	Ні	9,0	16,1	+7,1	12,6	24,7
	в	Нерегулярно	44,9	25,8	-19,1	35,4	43,7
4	Ваші витрати вільного часу на фізкультурно-спортивну діяльність протягом тижня:						
	а	Від 1-ї до 4-х годин	45,0	65,4	+20,4	55,2	50,6
	б	Більше 4-х годин	55,0	34,6	-20,4	44,8	49,4
5	Ваш руховий режим достатній для нормальної життєдіяльності та збереження здоров'я:						
	а	Так	66,1	48,5	-17,6	57,3	39,2
	б	Ні	13,5	30,8	+17,3	22,15	39,2
	в	Важко відповісти	20,4	20,7	+0,3	20,5	21,5
6	Чи змінився Ваш інтерес до фізичної культури за час навчання у вузі?						
	а	Підвищився	72,5	40,0	- 32,5	56,3	25,0
	б	Залишився без змін	21,0	47,2	+26,2	34,1	55,0
	в	Знизився	6,5	12,8	+6,3	9,6	20,0
7	Що могло б підвищити Ваш інтерес до фізкультурно-спортивної діяльності?						
	а	Покращення якості проведення занять	25,6	28,4	+2,8	26,9	12,5
	б	Можливість вибору виду спорту на заняттях	30,8	38,8	+8,0	34,8	37,5
	в	Сучасна спортивна база	39,4	29,6	-9,8	34,5	45,0
	г	Реклама дисципліни «Фізичне виховання»	4,3	3,2	-1,1	3,7	5,0
8	Яку з форм організації занять з фізичного виховання Ви б обрали?						
	а	Заняття по фізкультурним інтересам	16,2	10,4	-5,8	13,3	20,7
	б	Самостійні заняття	9,8	7,8	-1,8	8,7	19,5
	в	Спортивно орієнтовані форми організації занять	33,8	46,4	+12,6	40,1	17,7
	г	Активний відпочинок	28,9	21,3	-7,6	25,1	35,0
д	Масові фізкультурно-спортивні заходи	11,4	14,1	+2,7	12,7	7,0	

та 21,3% на другому. Така форма організації занять з фізичного виховання є привабливою і для студентів інших непрофільних вузів (35,0%). Із запропонованих студентам для оцінки п'яти форм організації занять

такі форми, як «заняття по фізкультурним інтересам», «самостійні заняття» та «масові фізкультурно-спортивні заходи» великої зацікавленості у студентів юридичного університету не викликали.

Висновки:

1. Результати проведених досліджень дозволяють зробити висновок про те, що загальний рівень здоров'я у студентів юридичного університету, виходячи з їх оцінок, вищий у порівнянні з студентами, які навчаються в ряді вузів нефізкультурного профілю.

2. За період навчання на першому та другому курсах університету на 7,5% зменшується кількість студентів, які оцінюють стан свого здоров'я як добрий. При цьому практично незмінною залишається кількість студентів, які оцінюють стан свого здоров'я як «задовільний» (30,5%) та «не визначився» (6,3%).

3. Проведені дослідження показали, що значна кількість студентів першого (66,1%) та другого (48,5%) курсів вважають, що їх руховий режим оптимальний. Однак більшість із них (55,3%) займаються фізичними вправами від 1-ї до 4-х годин на тиждень, що не відповідає існуючим гігієнічним нормам.

4. Виходячи з результатів опитування студентів юридичного університету, можна констатувати, що

кількість пропусків занять через хворобу у студентів першого та другого курсів є сталою величиною.

5. За період навчання в юридичному університеті на другому курсі в порівнянні з першим на 32,5% зменшується кількість студентів, у яких інтерес до фізичної культури зростає.

6. У системі фізичного виховання студентської молоді в групах фізичного та спортивного виховання спортивно орієнтовані форми організації занять, з точки зору більшості студентів університету, не є найбільш привабливі. Лише 34,8% студентів констатують, що для підвищення їх інтересу до фізкультурно-спортивної діяльності необхідно використовувати вільний вибір виду спорту на заняттях, і лише 40,1% студентів вибирають спортивно орієнтовані форми організації занять.

Перспективи подальших досліджень. У подальшому планується дослідження шляхів та засобів оптимізації фізичної активності студентської молоді.

Список використаної літератури:

1. Баламутова Н. М. Совершенствование методики педагогического контроля физического развития студентов / Н. М. Баламутова, В. В. Брусник // Физическое воспитание студентов. – Харьков : ХООНОКУ, ХГАДИ, 2011. – № 2. – С. 6–9.
2. Баламутова Н. М. Мониторинг состояния здоровья студентов Харьковских высших учебных заведений / Н. М. Баламутова, О. Е. Коломийцева // Слобожанський науково-спортивний вісник. – Харків : ХДАФК, 2013. – № 1. – С. 56–59.
3. Виленский М. Я. Физическая культура и здоровый образ жизни студента : [учеб. пособ.] / М. Я. Виленский, А. Г. Горшков. – М. : КНОРУС, 2012. – 240 с.
4. Гоенко М. І. Спортивна та фізкультурно-оздоровча робота в юридичному вищому навчальному закладі / М. І. Гоенко, О. Е. Коломийцева, Н. М. Баламутова // Слобожанський науково-спортивний вісник. – Харків : ХДАФК, 2014. – № 1 (39). – С. 17–21.
5. Дух Т. І. Порівняльний аналіз рівня фізичної підготовленості студентів вищих навчальних закладів / Т. І. Дух // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2012. – № 8. – С. 39–43.
6. Коломийцева О. Е. Рівень фізичної підготовленості й розвитку психомоторних якостей студентів військово-юридичного факультету / О. Е. Коломийцева // Слобожанський науково-спортивний вісник. – Харків : ХДАФК, 2014. – № 1 (39). – С. 53–57.
7. Круцевич Т. Ю. Рекреация у фізичній культурі різних груп населення: наук. посібник / Т. Ю. Круцевич, Г. В. Безверхня. – К. : Олімп. л-ра, 2010. – 248 с.
8. Лотоненко А. В. Культура физическая и здоровье : [Монография] / А. В. Лотоненко, Г. Р. Гостев, С. Р. Гостева, О. А. Григорьев. – М. : Еврощола, 2008. – 450 с.
9. Марченко О. Формування фізичної культури студентів у процесі навчання у вищих навчальних закладах / О. Марченко // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2008. – № 2. – С. 39–41.
10. Мунтян В. С. Fight-fitness в программе физического воспитания студентов высших учебных заведений / В. С. Мунтян // Физическое воспитание студентов. – Харьков : ХООНОКУ, ХГАДИ, 2011. – № 1. – С. 94–98.
11. Положення про організацію фізичного виховання і масового спорту у вищих навчальних закладах. Затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України 11.01.2006 N 4. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 10 березня 2006 р. за N 249/12123.
12. Сутула В. О. Перспективи спортизації системи фізичного виховання студентської молоді / В. О. Сутула, В. В. Шутеев, О. І. Булгаков, Л. С. Луценко // Слобожанський науково-спортивний вісник. – Харків : ХДАФК, 2014. – № 4(42). – С. 65–68. dx.doi.org/10.15391/sns.v.2014-4.012
13. Томенко О. А. Рівень соматичного здоров'я і рухової активності студентів вищих навчальних закладів / О. А. Томенко, С. А. Лазоренко // Слобожанський науково-спортивний вісник. – Харків : ХДАФК, 2010. – № 2. – С. 17–20.
14. Шутеев В. В. Особливості формування особистісної фізичної культури студентів / В. В. Шутеев, В. О. Сутула, В. Г. Ковальов, Т. С. Бондар // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту, 2013. – № 8. – С. 107–112. doi:10.6084/m9.figshare.7474480.

Стаття надійшла до редакції: 25.09.2014 р.
Опубліковано: 31.10.2014 р.

Аннотация. Луценко Л. С., Сутула А. В., Шутеев В. В., Батеєва Н. П., Мельничук Д. Р. **Изменения отношения студентов к физкультурно-спортивной деятельности и к оценке собственного здоровья за период их обучения в высшем учебном заведении. Цель:** на основе анализа результатов социологического исследования выделить изменения отношения к физкультурно-спортивной деятельности и к собственному здоровью у студентов юридического университета за период их обучения в вузе. **Материал и методы:** в исследовании принимали участие студенты первого и второго курсов ИПКОП и факультета № 9 Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого и студенты Киевского национального университета культуры и искусств и Житомирский государственный университет имени Ивана Франка. **Результаты:** установлено, что общий уровень здоровья студентов юридического университета, выше по сравнению со студентами, которые учатся в ряде вузов нефизкультурного профиля. Также подтверждено, что за период обучения студентов юридического университета повышается интерес к физической культуре по сравнению со студентами обучающихся в других непрофильных вузах. **Выводы:** результаты исследования свидетельствуют о том, что за период обучения в юридическом университете на втором курсе по сравнению с первым уменьшается количество студентов, у которых интерес к физической культуре растет и студентов, оценивающих свое состояние здоровья как «хорошее». Проанализированные данные свидетельствуют о том, что за период обучения в университете количество студентов занимающихся физическими упражнениями во внеучебное время увеличивается на 12,5%.

Ключевые слова: физическое воспитание студентов, спортивное воспитание студентов, здоровье, физкультурно-спортивная деятельность, двигательный режим, социологическое исследование.

Abstract. Lutsenko L., Sutula A., Shuteev V., Batiieva N., Melnychuk D. **Changes students' attitudes toward sports and sports activities, and to the assessment of their own health during the period of their studies at the university. Purpose:** based on the analysis results of the survey highlight the changing attitudes to sports and sports activities and their health in students of Law University during their university studies. **Material and Methods:** the study involved students of the first and second courses The Prosecutors' Training Institute and faculty number 9 of the National Law University named after Yaroslav the Wise and students of the Kiev National University of Culture and Arts and Zhytomyr State University named after Ivan Franko. **Results:** revealed that the overall level of health in students of Law of the University, the highest compared to students studying in several universities not a sports profile. Also confirmed that the period of studies in university students of the law increased interest in physical culture in comparison with students enrolled in other non-core university. **Conclusions:** this study suggests that during the period of study in law university in the second year compared with the first reduced the number of students who have an interest in physical culture is growing and students assess their health as good. The analyzed data indicate that the period of study at the University of the number of students who engaged in physical activity outside the classroom increases by 12.5%.

Keywords: physical education students, sports students education, health, sports activities, driving mode, a sociological study.

References:

1. Balamutova N. M., Brusnik V. V. Fizicheskoye vospitaniye studentov [Physical education students], Kharkov, 2011, vol. 2, pp. 6–9. (rus)
2. Balmutova N. M., Kolomyitseva O. Ye. Slobozans'kij nauk.-sport. visn. [Slobozhanskyi science and sport bulletin], Kharkiv, 2013, vol. 1, pp. 56–59. (rus)
3. Vilenskiy M. Ya., Gorshkov A. G. Fizicheskaya kultura i zdorovyy obraz zhizni studenta [Physical culture and healthy lifestyles student], Moscow, 2012, 240 p. (rus)
4. Goenkoy M. I., Kolomyitseva O. Ye., Balamutova N. M. Slobozans'kij nauk.-sport. visn. [Slobozhanskyi science and sport bulletin], Kharkiv, 2014, vol. 1 (39), pp. 17–21. (ukr)
5. Dukh T. I. Pedagogika, psikhologiya ta mediko-biologichni problemi fizichnogo vikhovannya i sportu [Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical education and sport], 2012, vol. 8, pp. 39–43. (ukr)
6. Kolomyitseva O. Ye. Slobozans'kij nauk.-sport. visn. [Slobozhanskyi science and sport bulletin], Kharkiv, 2014, vol. 1 (39), pp. 53–57. (ukr)
7. Krutsevich T. Yu., Bezverkhnyaya G. V. Rekreatsiya u fizichniy kulturi riznikh grup naseleण्या [Recreation in physical culture various groups], Kyiv, 2010, 248 p. (ukr)
8. Lotonenko A. V., Gostev G. R., Gosteva S. R., Grigoryev O. A. Kultura fizicheskaya i zdorovye [Physical Culture and Health], Moscow, 2008, 450 p. (rus)
9. Marchenko O. Teoriya i metodika fizichnogo vikhovannya i sportu [Theory and Methodology of Physical Education and Sport], 2008, vol. 2, pp. 39–41. (ukr)
10. Muntyan V. S. Fizicheskoye vospitaniye studentov [Physical education students], Kharkov, 2011, vol. 1, pp. 94–98. (rus)
11. Polozhennya pro organizatsiyu fizichnogo vikhovannya i masovogo sportu u vishchikh navchalnikh zakladakh. Zatverdzheno Nakazom Ministerstva osviti i nauki Ukraini 11.01.2006 N 4. Zareestrovano v Ministerstvi yustitsii Ukraini 10 bereznaya 2006 r. za N 249/12123 [Regulation on physical education and mass sports in higher education]. (ukr)
12. Sutula V. O., Shuteev V. V., Bulgakov O. I., Lutsenko L. S. Slobozans'kij nauk.-sport. visn. [Slobozhanskyi science and sport bulletin], Kharkiv, 2014, vol. 4(42), pp. 65–68. dx.doi.org/10.15391/sns.v.2014-4.012. (ukr)
13. Tomenko O. A., Lazorenko S. A. Slobozans'kij nauk.-sport. visn. [Slobozhanskyi science and sport bulletin], Kharkiv, 2010, vol. 2, pp. 17–20. (ukr)
14. Shuteev V. V., Sutula V. O., Kovalov V. G., Bondar T. S. Pedagogika, psikhologiya ta mediko-biologichni problemi fizichnogo vikhovannya i sportu [Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical education and sport], 2013, vol. 8, pp. 107–112. doi:10.6084/m9.figshare.7474480. (ukr)

Received: 25.09.2014.

Published: 31.10.2014.

Луценко Лариса Сергіївна: к. фіз. вих., доцент; Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого: вул. Пушкінська 77, м. Харків, 61000, Україна.

Луценко Лариса Сергеевна: к. физ. восп., доцент; Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого: ул. Пушкинская 77, Харьков, 61000, Украина.

Larisa Lutsenko: PhD (Physical Education and Sport), Associate Professor; Law University named after Yaroslav the Wise: Pushkinska Str. 77, Kharkov, 61000, Ukraine.

ORCID.ORG/0000-0001-6459-8564

E-mail: L.S.lutsenko@mail.ru

Сутула Анастасія Василівна: Харківська державна академія фізичної культури: вул. Клочківська, 99, м. Харків, 61058, Україна.

Сутула Анастасия Васильевна: Харьковская государственная академия физической культуры: ул. Клочковская, 99, г. Харьков, Украина.

Anastasija Sutula: Kharkov State Academy of Physical Culture: Klochkivska 99, Kharkov, 61058, Ukraine.

ORCID.ORG/0000-0001-6459-8564

E-mail: nastja.sutula@rambler.ru

Шутєєв В'ячеслав Вадимович: Харківська державна академія фізичної культури: вул. Клочківська, 99, м. Харків, 61058, Україна.

Шутєєв Вячеслав Вадимович: Харьковская государственная академия физической культуры: ул. Клочковская, 99, г. Харьков, Украина.

Shuteev Vjacheslav: Kharkov State Academy of Physical Culture: Klochkivska 99, Kharkov, 61058, Ukraine.

ORCID.ORG/0000-0001-6459-8564

E-mail: shutey1971@mail.ru

Батєєва Наталія Петрівна: Київський національний університет культури та мистецтв: вул. Щорса 36, м. Київ, 01133, Україна.

Батеева Наталия Петровна: Киевский национальный университет культуры и искусств: ул. Щорса 36, г. Киев, 01133, Украина.

Nataliya Batiieva: Kiev National University of Culture and Art: Shchorsa 36, Kiev, 01133, Ukraine.

ORCID.ORG/0000-0001-8575-5506

E-mail: kyzim@mail.ru

Мельничук Дмитро Русланович: Житомирський державний університет імені Івана Франка: вул. Велика Бердичівська, 40, м. Житомир, 10008, Україна.

Мельничук Дмитрий Русланович: Житомирский государственный университет имени Ивана Франка: ул. Большая Бердичевская, 40, г. Житомир, 10008, Украина.

Mel' nichuk Dmitrii Ruslanovich: Zhytomyr State University named after Ivan Franko: Str. Bol'shaja Berdichevskaja, 40, Zhytomyr, 10008, Ukraine.

ORCID.ORG/0000-0001-6459-8564

E-mail: nastja.sutula@rambler.ru

